

DOMSTOLENS DOM
av den 28 januari 1986*

Mål 169/84

- 1) **Compagnie française de l'azote (Cofaz) SA**, med säte i Paris,
- 2) **Société CdF Chimie azote et fertilisants SA**, med säte i Toulouse,
- 3) **Société chimique de la Grande Paroisse (SCGP) SA**, med säte i Paris,

samtliga företrädna av advokaten Dominique Voillemot, Paris, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten Jacques Loesch, 8, rue Zithe,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Marie-José Jonczy, rättstjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av Nicole Coutrelis, med delgivningsadress i Luxemburg hos Manfred Beschel, rättstjänsten, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

svarande.

Talan avser under detta skede av rättegången upptagande till sakprövning av sökandenas talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 17 april 1984 om att lägga ned det förfarande som inletts enligt artikel 93.2 i EEG-fördraget genom en skrivelse av den 4 november 1983 till den nederländska regeringen. Beslutet delgavs sökandena genom en skrivelse från kommissionen av den 24 april 1984.

* Rättegångsspråk: franska.

DOMSTOLEN

sammansatt av avdelningsordföranden U. Everling, tf. ordförande, avdelningsordförandena K. Bahlmann och R. Joliet, samt domarna G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, Y. Galmot, C. Kakouris och T.F. O'Higgins,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat,
justitiesekreterare: D. Louterman, byrådirektör,

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 16 oktober 1985,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom en ansökan, som inkom till domstolens kansli den 2 juli 1984, har Compagnie française de l'azote (Cofaz) SA, Société CdF Chimie azote et fertilisants SA och Société chimique de la Grande Paroisse SA i enlighet med artikel 173 andra stycket i EEG-fördraget väckt talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 17 april 1984, varigenom kommissionen lade ned det förfarande som genom en skrivelse av den 4 november 1983 till den nederländska regeringen inletts enligt artikel 93.2 i EEG-fördraget mot taxsystemet för priser på naturgas i Nederländerna.
- 2 Kommissionen har, utan att formellt göra en invändning om rättegångshinder i den mening som avses i artikel 91 i rättegångsreglerna, gjort gällande att talan inte kan prövas. Domstolen har med tillämpning av artikel 92.2 i dessa regler beslutat att avgöra frågan om talans upptagande till sakprövning, utan att själva sakfrågan prövas.
- 3 Det framgår av handlingarna i målet att Syndicat professionnel de l'industrie des engrais azotés (branschorganisation för producenter av kvävehaltiga gödningsmedel, nedan kallad SPIEA), som därvid företrädde bl.a. sökandena, den 1 juni 1983 ingav ett klagomål till kommissionen beträffande Nederländernas tillämpning av ett taxsystem med förmånspriser för nederländska producenter av kvävehaltiga gödningsmedel vid leverans till dessa av naturgas för ammoniakproduktion. Belgiens och Frankrikes regeringar samt ett

tyskt företag gjorde också invändningar hos kommissionen mot detta taxeytem med förmånspriser.

- 4 Den 25 oktober 1983 beslöt kommissionen att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 i EEG-fördraget mot det ovannämnda taxeystemet. Enligt kommissionen bestod stödet av ett system till följd av vilket den nederländska regeringen genom förmedling av Gasunie (gasverket) beviljade de nederländska ammoniakproducenterna särskilda rabatter tack vare en taxekonstruktion med två nivåer som medförde att kostnaden sänktes för den naturgas som användes som råvara av dessa producenter. Kommissionen underrättade den nederländska regeringen om detta i en skrivelse av den 4 november 1983. Genom meddelande av den 1 december 1983 i enlighet med artikel 93.2 i fördraget till berörda parter angående en taxekonstruktion för priserna på naturgas i Nederländerna (EGT nr C 327, s. 3, fransk version, vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) gav kommissionen berörda parter tillfälle att yttra sig.
- 5 Inom ramen för den genom det ovannämnda meddelandet öppnade möjligheten hänvände sig SPIEA åter till kommissionen med ett yttrande av den 6 januari 1984, i vilket SPIEA bekräftade och närmare utvecklade sitt ovannämnda klagomål.
- 6 Parallellt med förfarandet enligt artikel 93.2 inledde kommissionen ett förfarande enligt artikel 170 i EEG-fördraget till följd av ett klagomål från den franska regeringen angående samma taxeystem. Inom ramen för sistnämnda förfarande avgav kommissionen ett motiverat yttrande den 13 mars 1984. I detta fann kommissionen att Nederländerna underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 93 i fördraget genom att via Gasunie tillåta en taxa med förmånspriser för leverans av naturgas till de nederländska producenterna av ammoniak och kvävehaltiga gödningsmedel. I samma motiverade yttrande förbehöll sig kommissionen rätten att avgöra vilken ståndpunkt den skulle inta inom ramen för det förfarande som inletts enligt artikel 93.2.
- 7 I en skrivelse av den 28 mars 1984 vände sig SPIEA, som fortfarande företrädde sökandena, på nytt till kommissionen med invändningar mot taxeystemet för naturgas, vilket Gasunie under tiden ändrat.
- 8 Genom telexmeddelande av den 14 april 1984 informerade den nederländska regeringen kommissionen om att Gasunie åter ändrat sin taxekonstruktion för industrier med retroaktiv verkan från och med den 1 november 1983 och

därigenom upphävt de två taxesystem som SPIEA vänt sig mot dels i sitt klagomål av den 1 juni 1983 och i sitt yttrande av den 6 januari 1984, dels i sin skrivelse av den 28 mars 1984.

9 Kommissionen fann Gasunies nya taxesystem förenligt med den gemensamma marknaden och beslöt därför vid sitt sammanträde den 17 april 1984 att lägga ned det förfarande som inlemts i enlighet med artikel 93.2 i EEG-fördraget mot Gasunies taxesystem. Kommissionen underrättade den nederländska regeringen om sitt beslut genom en skrivelse av den 18 maj 1984. Sökandena hade redan via SPIEA underrättats om detta beslut genom en skrivelse av den 24 april 1984, som i stor utsträckning var likalydande med skrivelsen till den nederländska regeringen.

10 Sin uppfattning att det nya taxesystemet var förenligt med den gemensamma marknaden grundade kommissionen i huvudsak på följande skäl: Gasunie hade upphävt det dubbla taxesystemet och till sin taxekonstruktion för den inhemska industrin (dvs. taxorna B-E) fogat en ny taxa, kallad taxa F och avsedd för mycket stora industriella förbrukare som var etablerade i Nederländerna. För att komma i åtnjutande av denna nya taxa måste förbrukarna årligen konsumera minst 600 miljoner kubikmeter gas, redovisa en belastningsfaktor på 90 % eller mer samt acceptera att Gasunie har rätt att efter fritt skön helt eller delvis avbryta leveranserna eller leverera gas med olika teknisk verkningsgrad. Denna nya taxa F var en integrerad del av de inhemska nederländska taxornas allmänna konstruktion och var inte diskriminerande på sektoriell nivå. Värdet av den rabatt som beviljades företagen genom den nya taxan (i förhållande till taxa E) var till och med lägre än det samlade värdet av de besparingar som Gasunie uppnådde på grund av förbrukningsvolymen hos dessa företag och de övriga ovannämnda villkoren för tillämpning av det nya taxesystemet. Taxa F var därför ekonomiskt motiverad.

11 Efter att ha övervägt kommissionens skrivelse av den 24 april 1984 riktade SPIEA i en skrivelse av den 22 maj 1984 till kommissionen invändningar mot det nämnda beslutet att lägga ned förfarandet. Kommissionen tillbakavisade dessa invändningar i skrivelser av den 26 och 27 juni 1984.

12 Förevarande talan om ogiltigförklaring enligt artikel 173 andra stycket i EEG-fördraget har sökandena väckt mot beslutet av den 17 april 1984 om att lägga ned förfarandet. I sin ansökan har sökandena gjort gällande att kommissionens beslut är behäftat med påtagliga felaktigheter när det gäller bedömningen av väsentliga faktiska omständigheter, särskilt i fråga om

beräkningen av det samlade värdet av de besparingar som Gasunie uppnår på grund av villkoren i den nya taxan. Enligt sökandena utgör den nya taxan F endast "en ny dräkt" för det tidigare taxesystemet.

- 13 Kommissionen har gjort gällande att sökandena inte är personligen berörda av det angripna beslutet i den mening som avses i artikel 173 andra stycket. Kommissionen utesluter visserligen inte att under andra omständigheter en talan kan tas upp till sakprövning, trots att talan väcks av ett företag till vilket ett beslut om att lägga ned ett enligt artikel 93.2 inlett undersökningsförfarande inte är riktat. Möjligheten till en sådan talan måste dock enligt kommissionen i förevarande fall tolkas restriktivt. Sökandena saknar enligt kommissionen särskilda egenskaper som kännetecknar dem i förhållande till alla andra personer. Varken den omständigheten att de är ammoniakproducenter eller utsatta för en påstådd diskriminering räcker till för att individualisera dem. Under alla förhållanden har inte genom artiklarna 92 och 93 i fördraget någon subjektiv rätt införts; ett beslut som grundar sig på dessa artiklar påverkar följaktligen inte på något sätt de enskildas rättsliga ställning. Slutligen är enligt kommissionen sökandena inte personligen berörda, eftersom de inte är de enda producenterna av kvävehaltiga gödningsmedel inom gemenskapen.
- 14 Enligt kommissionen individualiseras inte heller sökandena genom den roll som de spelade vid inledandet av förvaltningsförfarandet. Denna roll bestod enligt kommissionen endast i att de tillhandahöll viss information och kan inte jämföras med klagandens roll i ett förfarande enligt rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 (EGT 13, s. 204, fransk version; svensk specialutgåva, del 08, volym 01) eller enligt rådets förordning nr 3017/79 av den 20 december 1979 (EGT nr L 339, s. 1, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå). Artiklarna 92-94 ger inte sökandena en särskild rättsställning. Även om man tillerkänner sökandena en subjektiv rätt att till kommissionen rikta en begäran om upphävande av ett stöd som påstås vara oförenligt med den gemensamma marknaden, visar inte detta i och för sig enligt kommissionen att sökandena har ett berättigat intresse att få en rättslig prövning av ett beslut enligt vilket det inte föreligger något med den gemensamma marknaden oförenligt stöd. Eftersom domstolen har funnit att artikel 93.3 har direkt effekt på så sätt att den bestämmelsen uppställer processuella kriterier, som de nationella domstolarna kan tillämpa och ger upphov till rättigheter för enskilda som det åligger dessa domstolar att skydda, följer av detta att de nationella domstolarna kan ingripa direkt mot ett åsidosättande av artikel 93.3. Sökandena förvägras alltså inte all talerätt.

- 15 Som avslutning på denna argumentation har kommissionen hänvisat till att kommissionen enligt domstolens rättspraxis har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller tillämpningen av artikel 92. Därav följer enligt kommissionen dels att sistnämnda artikel inte har direkt effekt, dels att endast kommissionen har ansvar för inledandet av ett förfarande enligt artikel 93.2.
- 16 Vad gäller frågan om sökandena är direkt berörda av det angripna beslutet har kommissionen understrukit att enbart deras egenskap av konkurrenter till företag som påstås erhålla statligt stöd inte utgör en särskild omständighet som ger dem befogenhet att göra gällande att beslutet inverkar på deras ställning på marknaden. En sådan särskild omständighet krävs dock enligt domstolens rättspraxis för att en talan skall kunna väckas enligt artikel 173. Dessutom är enligt kommissionen sökandenas konkurrensställning direkt beroende av de gastaxor som tillämpas av deras leverantör, i detta fall Gaz de France, och inte av de gastaxor som Gasunie tillämpar på de nederländska producenterna.
- 17 Sökandena har däremot gjort gällande att det från förfarandets början fram till det angripna beslutet rört sig om samma fråga, nämligen bedömningen av den rabatt som beviljats vissa naturgasförbrukare i Nederländerna. Sökandena anser sig personligen berörda eftersom de lider betydande skada på grund av den konkurrensfördel som getts deras nederländska konkurrenter. Dessutom anser de att deras roll vid inledandet och genomförandet av förfarandet individualiserar dem i den mening som avses i artikel 173. Enligt sökandena har kommissionen själv erkänt denna roll genom att delge dem det ifrågavarande beslutet. Enligt sökandena har ett företag som utsätts för skadliga verkningar av ett stöd en subjektiv rätt, liknande den som ges i artikel 3.2 i rådets förordning nr 17, att ansöka om att kommissionen skall avgöra om stödet är förenligt med den gemensamma marknaden.
- 18 Sökandena anser även att de är direkt berörda av det ifrågavarande beslutet, dels därför att de är utsatta för en snedvridning av konkurrensen och dels därför att denna skadliga verkan följer av kommissionens beslut. I den utsträckning som de av de nederländska producenterna framställda produkterna saluförs inom gemenskapen, påverkar enligt sökandena beslutet sökandenas ställning på marknaden.
- 19 Enligt sökandenas uppfattning följer det av domstolens nyare rättspraxis att de principer som ligger till grund för artiklarna 164 och 173 måste beaktas. Det är därför inte avgörande att det saknas förordningar som garanterar

sökandena särskilda rättigheter inom ramen för det administrativa förfarandet. Dessutom anser sig sökandena direkt berörda av det ifrågasvarande beslutet, eftersom detta trädde i kraft genast och utan mellankommande utfärdande av någon gemenskapsrättslig eller nationell rättsakt.

- 20 Inledningsvis skall det framhållas att domstolen, vid prövningen av om talan kan tas upp till sakprövning och utan ställningstagande till målet i sak, måste utgå från sökandenas påstående att den som "taxa F" betecknade taxan – vilken Gasunie tagit in i sin taxekonstruktion för industrin och tillämpar på naturgas som levereras till i Nederländerna etablerade mycket stora förbrukare – utgör ett stöd från den nederländska regeringen till förmån för de tre nederländska producenterna av ammoniak och kvävehaltiga gödningsmedel.
- 21 Det skall först och främst anmärkas att enligt artikel 173 andra stycket får varje fysisk eller juridisk person på de villkor som anges i första stycket i samma artikel väcka talan mot ett beslut riktat till en annan person, endast om beslutet direkt och personligen berör den nämnda fysiska eller juridiska personen. Sökandenas talerätt är därför beroende av om de berörs direkt och personligen av det till Nederländernas regering riktade beslutet, varigenom kommissionen lade ned det enligt artikel 93.2 mot detta land inledda förfarandet.
- 22 Av domstolens fasta rättspraxis framgår att andra personer än dem som ett beslut är riktat till kan göra anspråk på att vara berörda i den mening som avses i artikel 173 andra stycket, endast om beslutet angår dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som kännetecknar dem i förhållande till alla andra personer och därigenom individualiserar dem på samma sätt som den som beslutet är riktat till (domstolens dom av den 15 juli 1963 i mål 25/62 Plaumann mot kommissionen, Rec. s. 199).
- 23 Vad särskilt gäller den nämnda faktiska situationen har domstolen upprepade gånger funnit att om en förordning föreskriver skyddsregler för förfarandet för klagande företag som ger dessa rätt att begära att kommissionen konstaterar en överträdelse av gemenskapsrätten, skall dessa företag ha en möjlighet att föra talan till skydd för sina berättigade intressen (domstolens domar av den 25 oktober 1977 i mål 26/76, Metro mot kommissionen, Rec. s. 1875; av den 5 oktober 1983 i mål 191/82, Fediol mot kommissionen, Rec. s. 2913; av den 11 oktober 1983 i mål 210/81, Demo-Studio Schmidt mot kommissionen, Rec. s. 3045).

- 24 I detta sammanhang skall det erinras om att domstolen i sin dom av den 20 mars 1985 i mål 264/82, Timex Corporation mot rådet och kommissionen (Rec. 1985, s. 849) framhöll att det i det avseendet måste prövas vilken roll som företaget spelat inom ramen för det administrativa förfarandet. Som bevis för att den ifrågakvarande rättsakten berör ett företag i den mening som avses i artikel 173 andra stycket godtog domstolen det förhållandet att detta företag tog initiativet till det klagomål som ledde till att förfarandet inleddes, att företaget hördes under förfarandet och att förfarandets förlopp i stor utsträckning bestämdes av företagets yttranden.
- 25 Samma överväganden är tillämpliga på företag som spelat en jämförbar roll inom ramen för det förfarande som avses i artikel 93 i fördraget, förutsatt dock att deras ställning på marknaden väsentligt påverkas av den stödåtgärd som det angripna beslutet avser. Artikel 93.2 ger nämligen i allmänna ordalag, utan närmare preciseringar, de berörda företagen rätt att yttra sig till kommissionen.
- 26 När det gäller sökandenas ställning under kommissionens undersökning av detta stöd, kan det fastställas att sökandena den 1 juni 1983 ingav ett klagomål till kommissionen angående taxesystemet med förmånspriser för de nederländska producenterna av kvävehaltiga gödningsmedel. I sitt klagomål underströk sökandena särskilt att de var konkurrenter till de tre nederländska producenterna och att stödet skadade dem. Dessutom följde sökandena kommissionens anmodan att yttra sig enligt artikel 93.2.
- 27 När det gäller den samlade ekonomiska situationen på marknaden för kvävehaltiga gödningsmedel, har sökandena anfört att taxesystemet med förmånspriser enligt deras beräkning motsvarar en årlig överföring av ungefär 165 miljoner nederländska floriner till de tre nederländska ammoniakproducenterna. Enligt sökandena motsvarar kostnaden för naturgas i Frankrike ungefär 80 % av tillverkningskostnaden för ammoniak som i sin tur är råvara för tillverkning av kvävehaltiga gödningsmedel. Dessutom har sökandena gjort gällande att de konkurrerar direkt med de tre nederländska producenterna av kvävehaltiga gödningsmedel, vilka producenter under åren 1978–1982 mer än tredubblade sin export av kvävehaltiga gödningsmedel till Frankrike och under åren 1980–1982 ökade sin andel av den franska marknaden från 9 % till 21,7 %.
- 28 Domstolen skall inte under detta skede av rättegången, som avser frågan om upptagande till sakprövning, slutgiltigt ta ställning till konkurrensförhållandet mellan sökandena och de nederländska företagen. Det är tillräckligt att fastslå

att sökandena på ett relevant sätt har angivit grunderna för att kommissionens beslut kan skada deras berättigade intressen genom att påtagligt inverka på deras ställning på den ifrågavarande marknaden.

- 29 Det förhållandet att enligt kommissionen taxa F också gäller till förmån för ett fjärde företag, som inte konkurrerar med sökandena, saknar betydelse i detta sammanhang. Förutsatt att det är fråga om ett stöd i den mening som avses i artikel 92, minskar inte den fördel som ett utanförstående, icke konkurrerande företag drar av ett taxesystem betydelsen av den omständigheten att ett sådant system kan snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen mellan de övriga företagen. Den nämnda fördelen inverkar inte heller på det av sökandena påstådda förhållandet att det är fråga om en väsentlig skada.
- 30 När det gäller frågan om sökandena är direkt berörda är det tillräckligt att konstatera att kommissionens beslut att lägga ned förfarandet lämnade alla verkningar av det införda taxesystemet intakta, medan det av sökandena begärda förfarandet skulle leda till ett beslut om att upphäva eller ändra det nämnda systemet. Under dessa omständigheter måste sökandena anses vara direkt berörda av det omtvistade beslutet.
- 31 Den angripna rättsakten utgör följaktligen för klagandena ett beslut som berör dem direkt och personligen i den mening som avses i artikel 173 andra stycket i fördraget.
- 32 Av det anförda följer att talan skall förklaras kunna tas upp till sakprövning och att rättegången skall fortsätta.

Rättegångskostnader

- 33 Beslut om rättegångskostnaderna skall fattas senare.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

- innan målet avgörs i sak - följande dom:

- 1) **Talan kan tas upp till sakprövning.**
- 2) **Beslut om rättegångskostnaderna skall fattas senare.**

Everling	Bahlmann	Joliet	Bosco
Koopmans	Due	Galmot	O'Higgins

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 28 januari 1986.

P. Heim
Justitiesekreterare

U. Everling
Avdelningsordförande
Tf. ordförande